

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 6.— fr., za inozemstvo 15.20 Lir
IZKLJUČNO ZASTOPŠTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Grande vittoria in Marmarica

Separazione delle forze nemiche dopo sanguinosi combattimenti — Le forze dell'Asse hanno raggiunto la costa — Tutte le grandi unità nemiche ad ovest accerchiate

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 15 giugno seguente bollettino straordinario n. 747:

La nuova fase della battaglia iniziata dopo la caduta di Bir el Hacheim ha condotto, dopo sanguinosi combattimenti, alla separazione delle forze nemiche.

Le forze dell'Asse, superata Acroma e la Balbia hanno raggiunto la costa.

Tutte le grandi unità nemiche ad Ovest sono accerchiate.

Il numero dei prigionieri e la mole del bottino non sono per ora calcolabili.

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 14 giugno il seguente bollettino di guerra n. 745:

Nella zona di Ain el Gazale vivaci attività di artiglierie e di pattuglie.

Le perdite subito dal nemico nei giorni 12 e 13 sono salite a 69 carri armati e 13

cannoni distrutti o catturati, 700 uomini caduti prigionieri.

L'aviazione ha svolto efficaci attacchi su concentramenti di automezzi e di truppe nell'immediata retrovie avversarie: 8 automezzi blindati venivano incendiati, alcune decine di autocarri colpiti e danneggiati.

Nel Mediterraneo è in corso da ieri una violenta azione aeronavale contro due grossi convogli britannici fortemente scortati.

A sgombramento ultimo delle macerie il numero complessivo delle vittime dell'incursione nemica su Taranto, è salito a 99, di cui 12 non identificati.

Velika zmaga v Marmariki

Italijanske in nemške čete so po hudi borbi porazile angleško armado, jo razpolovile in dosegle morsko obalo — Večji del angleške armade odrezan in obkoljen — Nepregleden vojni plen

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil večeraj naslednje izredno vojno poročilo št. 747:

Nova faza bitke, ki se je pričela po padcu Bir el Hacheima, je privedla po krvavih borbah do ločitve sovražnih sil.

Sile osi so po premaganju Akrome in

Balbie dosegle obalo.

Vse velike sovražne edinice zapadno od tod so obkoljene.

Število ujetnikov in količina plena za zdaj ni preračunljiva.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je 15. junija objavil naslednje 745. vojno

poročilo:

Na področju Ain el Gazale živahno topniško in izvidniško delovanje.

Izgube, ki jih je pretrpel sovražnik v dneh 12. in 13. t. m., so se zvišale na 69 tankov in 13 topov, uničenih ali zajetih ter 700 mož padlih ali ujetih.

Letalstvo je podvzelo učinkovite napade na zbirališča motoriziranih sredstev in čet v neposrednem sovražništvu zaledju. 8 oklopnih avtomobilov je bilo pri tem zažganih, nekoliko desetkov avtomobilov pa zadetih in poškodovanih.

V Sredozemlju je od večeraj v teku silo-

vita letalsko-pomorska akcija proti dvema velikima britanskima konvojema, ki imata močno spremstvo.

Po končanem čiščenju se je skupno število žrtev sovražnikovega napada na Taranto dvignilo na 99, izmed katerih v 12 primerih še ni ugotovljena istovetnost.

Battaglia navale vittoriosa

La giornata del trionfo delle forze aeree italiane contro le forze navali nemiche nel tratto di mare tra Sardegna e Tunisia — Sono stati affondati 2 incrociatori, 1 cacciatorpediniere e 4 piroscafi — 1 nave di battaglia, 1 portaerie, 2 incrociatori, 1 cacciatorpediniere e 4 piroscafi colpiti e gravemente danneggiati

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 15 giugno seguente bollettino straordinario n. 746:

Uno dei due convogli di cui al Bollettino odierno nr. 745, proveniente dall'Atlantico con scorta di numerose unità di linea e di due navi portaerei, avvistate dalla ricognizione alle prime ore del giorno 13 e seguito per tutta la giornata è stato ieri ripetutamente attaccato dalle forze aeree italiane nel tratto di mare tra Sardegna e Tunisia.

Poderose formazioni di aere-siluranti, bombardieri in quota e tuffatori tempesti-

vamente concentrati sulle basi più opportune, si sono susseguite dall'alba al tramonto e hanno avuto ragione della reazione di fuoco delle navi di scorta e degli accaniti attacchi della caccia partita dalla navi portaerei.

Sono stati affondati due incrociatori, un cacciatorpediniere e quattro piroscafi. Una nave da battaglia, una portaerei, due incrociatori, un cacciatorpediniere e quattro piroscafi sono stati ripetutamente colpiti con siluri e bombe e gravemente danneggiati.

Negli aspri combattimenti che si sono impegnati ad ogni ritorno delle nostre for-

mazioni offensive, 15 velivoli nemici sono stati abbattuti in fiamme.

Venti velivoli italiani non sono rientrati alla base, alcuni equipaggi sono stati tratti in salvo da idrovolanti di soccorso. Un comandante di stormo, un comandante di gruppo e due comandanti di squadriglia mancano all'appello. Tra gli equipaggi, parecchi feriti. Tre velivoli crivellati di colpi hanno potuto raggiungere il territorio nazionale.

Le operazioni sono state riprese sin dalle prime ore di stamane e continuano contro le superstiti unità nemiche.

vse dopoldne in popoldne do 17. ure. Kljub nezasišani sili sovražnega topovskega ognja in napadom sovražnih lovcev so italijanski piloti dosegli vrsto najvažnejših uspehov. Prva bilanca ob koncu izredno drznih akcij je bila naslednja: Dva tovarna parnika sta bila potopljena in sta zletela v zrak, tretji parnik je bil zažgan in nato potopljen, četrti zadet in poškodovan, en rušilec je bil potopljen, bojna ladja tipa »Malaja« zadeta, ena izmed nosilk letal zadeta na krovu, kjer je nastal požar, dve križarki sta bili zadeti in sicer ena s torpedom z vidnimi poškodbami. Ena izmed obeh križark, ki je bila poškodovana pri napadih v teku dopoldneva, je bila opažena v prvih popoldanskih urah severno od Philippeville. Edinice po 7000 ton so plule počasi proti zahodu ob spremstvu dveh rušilcev. Posrečilo se je skupini naših lovcev napasti v strmoglavem poletu to ladjo, ki so jo zadeli dve bombi. Kmalu nato so naša torpedna letala in bombniki iz višine vzele to ranjeno ladjo na muho. Torpedo je zadel križarko in povzročil hud požar na krovu. Naši letalci so lahko ugotovili, da so s križarke spustili v morje rešilne čolne. Z bombo je bil zadet tudi eden izmed spremljajočih rušilcev. Protiletalska obramba je zadela samo eno našo torpedno letalo, ki je bilo prisiljeno pristati ob križarki. Toda majhno zadoščenje posadke, ki je še ostala na angleški ladji in videla, kako so italijanski junaški napadalci pristali ob ladji z ranjenim krikom, ni trajalo dolgo, kajti malo pred zahodom je bila križarka, ki jo je vzel eden izmed rušilcev, ponovno zadeta s torpedom. Kmalu nato se je potopila. Razen torpednega letala, ki je padlo ob svoji žrtvi, se skupno 11 drugih letal ni vrnilo na oporišča z napadov v teku dopoldneva. Sovražne pomorske edince, ki so bežale pred točo bomb in torpedov, so med tem nadaljevale počasi svojo pot proti zahodu.

Tedaj so pričele z napadom nosilke letal s siciljskih oporišč. Valovi bombnikov, torpednih letal in letalskih lovcev, ki jih je bilo okrog 130, so dosegli angleške pomorske sile pred Pizeto. Letala so se vrgla vsa obenem na nasprotnikovo pomorsko maso, ki se je tedaj usmerila proti Siciljskemu kanalu. Prvič se je zgodilo, da so skupine raznih vrst napadle v istočasni akciji. Izvedba te taktike je zmedla vodilne edince in protiletalsko topništvo na ladjah, ki so se morale braniti pred napadalcem. Vrsti odličnih uspehov je kronala akcija. Torpednim letalom je uspelo zagnati štiri torpeda proti eni nosilki letal in zadeti s torpedom v klun eno edinico, ki je bila domnevno bojna ladja, ki je bila zadeta že v teku opoldneva. Torpedna letala so s torpedi napadla še eno križarko in eno trgovsko ladjo. Vseh uspehov akcije ni bilo mogoče natančno opazovati zaradi izredno hude reakcije nasprotnih lovcev, ki so skušali za vsako ceno preprečiti naša torpedna letala. Toda eksplozije in stebri dima, ki so jih videli naši piloti, dopuščajo utemeljeno domnevo, da so bile poškodbe zaradi torpedov zelo hude.

V borbi s sovražnimi lovci je naša torpedna letala sestrelila gotovo 2 Hurricane, 2 nadaljnja pa verjetno. Samo eno torpedno letalo se ni vrnilo z izredno drznega napada na oporišče, dve drugi letali sta se pa vrnili z ranjenici. Spremljevalni lovci so v teku letalskih spopadov sestrelili 9 Hurricane, 2 nadaljnja pa verjetno. Sami so izgubili samo 2 letali. Strmoglavci so v polno zadeli s tremi tisočkilogramskimi bombami eno križarko, ki se je potopila. Neka druga bojna ladja, ki je domnevno bila križarka, je bila zadeta z dvema bombama, ki so zadele v bok, tretja bomba pa je zadela klun ladje. Ladja se je močno nagnila. Končno je bila ena trgovska ladja majhne tonaže zadeta v polno ter se je razpočila na dvoje in se takoj potopila. Kljub orkanu protiletalskega ognja so se vsi strmoglavci vrnili na oporišča in samo eden izmed njih je bil prisiljen pristati zaradi izčrpanega goriva na morju pred siciljsko obalo, od koder je bila njegova posadka kmalu nato rešena.

Končno so bombniki iz višine ponovno zadeli bojno ladjo tipa »Malaja«, ki je bila že prej poškodovana s tremi bombami. Ta letala so z nekaj bombami zadela tri nadaljnje parnike, na katerih so nastali tudi požari. Sami niso imeli nobenih izgub.

Bilanca tega dne je bila sledeča: potopljeno 2 križarki, nadaljnji 2 križarki zadeti in večkrat torpedirani, en rušilec potopljen, drugi pa zadet, ena bojna ladja tipa »Malaja« zadeta in ponovno torpedirana, ena nosilka letal večkrat torpedirana, štiri trgovski parniki potopljeno, 4 pa zažgani in poškodovani. V borbah je bilo sestreljenih 15 angleških lovcev, italijanski lovci pa so izgubili 20 letal.

Ob 20. uri so nočni izvidniški letalci s pomočjo raket ugotovili tale položaj: preostale boje edince so se obrnile nazaj in plovejo proti zahodu v skupini. Parniki, ki jih spremlja nekaj bojnih ladij, pa nadaljujejo pot proti Siciljskemu kanalu. Izvidniški niso poročali o eni izmed obeh nosilk letal. Oklopnica tipa »Malaja« se je smerila proti zahodu z zelo zmanjšano brzino. Ena križarka sta vlekla dva rušilca, katerima je sledila ena poškodovana petrolejska ladja.

Tako se je zaključil slavn dan, v katerem je italijansko letalstvo izprizhalo svojo premoč na Sredozemskem morju z vrsto zmag, zaradi katerih morajo biti ponosni vsi Italijani. Angleška mornarica je utrpela enega svojih najhujših porazov. Ponovno je angleška mornarica dobila hudo lekcijsko izkušnjo iz italijanskih letalskih sil. Poraz angleške pomorske sile v osrednjem in južnem Sredozemskem morju priča ne samo o moči italijanskega letalstva, temveč tudi o strategiji in borbeni taktiki letalskih sil, ki je obvladovala sovražnika, ne da bi mogel sovražnik kaj storiti za obrambo.

Ob zori dne 15. junija je bil obnoven napad na sovražne edince. Drugi konvoj, prihajajoč iz Aleksandrije napadajo letalske sile osi.

Zmagovita pomorska bitka

Uspel napad na sovražni konvoj v Sredozemlju — 2 sovražni križarki, 1 rušilec in 4 parniki potopljeni, 1 oklopnica, 1 nosilka letal, 1 rušilec in 4 parniki zadeti z bombami in torpedi

Glavni stan Italijanskih oboroženih sil je objavil danes izredno vojno poročilo št. 746:

Enega izmed dveh velikih konvojev omenjenih v današnjem vojnem poročilu št. 745, ki je prišel z Atlantiskega morja v spremstvu mnogih vojnih ladij in dveh nosilk letal in ki so ga v prvih jutranjih urah 13. marca zagledala izvidniška letala in ga ves dan zasledovala, so večeraj italijanske letalske sile ponovno ves dan napadale v morski ožini med Sardinijo in Tunisom.

Močne skupine torpednih in bombniških letal ter strmoglavcev, ki so se naglo zbrale na najuglednejših oporiščih, so se ob solnčnem vzhodu zaporedno dvigale in so bile srdito napadene od lovcev, ki so se dvignili s sovražniških nosilk letal.

Potopljeni sta bili dve sovražniški križarki, en rušilec in štiri parniki. Ena oklopnica, ena nosilka letal, dve križarki, en rušilec in štiri parniki so bili večkrat zadeti s torpedi in hudo poškodovani.

Med hudimi boji, ki so se vneli z vsako našo letalsko skupino, je bilo 15 sovražniških letal uničenih.

20 italijanskih letal se ni vrnilo na oporišča. Pomorska letala so nekaj posadke rešila. Poveljnik nekega letalskega polka, poveljnik nekega krčela letal in dva poveljnika eskadril se niso javili. Med posadkami je mnogo ranjenih. Tri letala, ki so zadeta, so dosegla domače ozemlje.

Borba se je ponovila v prvih jutranjih urah današnjega dne in se nadaljuje proti drugim sovražniškim edincem.

mu v noči od 13. na 14. junij pridružile pred alžirsko obalo še druge trgovske edince, kakor so ugotovili letalski izvidniki na svojih nočnih poletih. Ob zori dne 14. junija se je konvoj nahajal zahodno od Philippeville ter je plul z okrog 15 miljami na uro proti vzhodu vzdolž 38. vzporednika. Konvoj se je usmeril proti Siciljskemu kanalu in je tako prišel v območje letalskih sil, ki so nameščene na Sardiniji.

Treba je ob tej priliki omeniti napadni račun, ki ga je sovražnik verjetno naredil. V zadnjih dneh tedna je bilo predvideno poslabšanje vremena v vsem področju Siciljskega kanala in ob alžirski ter tuniški obali ter v osrednjem Sredozemskem morju. Tudi to pot je angleška admirališča računala s pomočjo hude dežja. Na čudežen način pa se je vreme po prvih znakih poslabšanja zboljšalo. Zjasknilo se je, oblači so se razpršili in veter je pometel z vsemi ovirami na nebu. Angleški materologji niso mogli predvidovati tega izredno važnega dejstva. Konvoja sta plula že dva dni in so ju naši izvidniki že odkrili. Toda kretanje obeh sovražnih konvojev je potekalo verjetno po volji angleške admirališete istočasno s bitkami v Marmariki. Vrhovno angleško poveljništvo je pospešilo odhod konvoja iz Gibraltarja, morda da bi izrazil v zapadno Sredozemsko morje največji del naših letalskih in pomorskih sil in izkoristilo slabo vreme zlasti glede letalskih napadov. Sovražnik je morda mislil, da bomo odvzeli s tega operacijskega področja letalske sile, da bi jih uporabili v marmarikiški bitki ali pa da si bomo upali uporabiti jih v napadu na konvoj prihajajoč iz Aleksandrije. Toda tudi ta verjetni strateški račun je prinesel angleški admirališeti najbolj grenko presenečenje in največji poraz, ki ga beleži sedanja vojna.

Preden so bombniki in torpedna letala pričeli akcijo z oporišč na Sardiniji, so imeli izvidniki, ki so bili stalno v stiku s sovražno pomorsko silo hude letalske spopade s sovražniški lovci. V spopadih sta bila sestreljena dva sovražna lovca, tretji pa je zapustil bojišče tako hudo poškodovan, da ga je smatrati za izgubljenega. Eden izmed naših lovcev je bil poškodovan v hudi borbi in je bil prisiljen pristati južno od Sardinije, kasneje pa je bila njegova posadka rešena.

Ob 8. zjutraj so bombniki in torpedna letala pričela z napadom z oporišč na Sardiniji na sovražne ladje. Napadi so si sledili

Podrobnosti o pomorski bitki

Premoč italijanskega letalstva je zadala angleški mornarici najhujši poraz

S fronte v Sredozemlju, 16. junija, s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) V zgodovini te vojne bo 14. junij praznovan kot dan trumfa letalskih sil nad pomorskimi silami. Na ta pomemben dan so močne sile bombnikov in torpednih letal, ki jih je bilo skupno nad 300, razpršile v teku zelo odličnih akcij v srednjem in vzhodnem Sredozemskem morju močan sovražni konvoj trgovinskih ladij, ki so jih spremljale močne pomorske sile. V borbi med letali in ladjami, ki je bila značilna za ta dan, so letalske sile končno obvladale pomorske sile.

Po letalsko-pomorski bitki dne 27. septembra, ko so italijanske torpedna letala, ki so nastopila prvič v množici, potopila tri križarke in dva parnika ter hudo poškodovala bojno ladjo »Nelson« in 8 drugih manjših bojnih edinc, Angličani niso več poizkušali vojnje preko zapadnega Sredozemskega morja. Omejili so se na to, da so odpravili v Gibraltarju na morje nekaj nosilk, ki so bile zastražene in s katerih so odletela ob alžirski obali letala na Malto. Letalskopomorsko oporišče Malta je že nekaj časa v hudi krizi glede oskrbovanja. Količine lovcev in bombnikov, ki jih je Anglija lahko poslala na Malto, so bile ponovnokrat uporabljene za preprečevanje

napadov in akcij italijansko-nemških sil na otok Vendar Anglija ni mogla prepeljati na Malto večjih količin oskrbovalnega materiala. V veliki tajnosti je pripravila v zadnjih tednih dva konvoja, prvi je odšel iz Gibraltarja, drugi pa iz Aleksandrije v Egiptu.

Dne 13. junija popoldne je naša letalsko izvidništvo, ki je ojačalo v zadnjem času svoje izsledovalno delovanje v Sredozemskem morju, izsledilo okrog 150 km severno od Capa Benguta in Alžiriji konvoj z nedoločnim številom trgovinskih ladij, katerega je spremljala velika pomorska eskadra sovražnika. Eskadra je obstojala iz bojne ladje tipa »Malaja«, dveh nosilk letal »Argus« in »Eagle«, nekaj križark in kakih 20 rušilcev. Konvoj se je pomikal proti vzhodu z brzino 18 milj na uro. Trije sovražni lovci so brez uspeha napadli izvidniško letalo, ki je izsledilo eskadro. Od tega trenutna naprej je bilo kretanje močne pomorske sile sovražnika natančno nadzorovano.

Ko so naši izvidniki stalno nadzorovali kretanje eskadre, so morali obljubiti sovražne letalske napade in iz teh borb se eno naše letalo ni vrnilo na oporišče. Italijanskim silam je bila takoj poverjena naloga za napad in razpršenje konvoja, ki so se

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega štana, 15. junija. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V borbi za Sevastopol je bil sovražnik kljub hudi obrambi vržen iz več močno utrjenih postojank na južni fronti trdnjave. Pehoti se je v krvavi borbi posrečil globok vdor v sovražniško obrambni sistem. Oddelki lovskih letal, ki so podpirali operacijo, so sestrelili nad trdnjaviškimi ozemljem 16 sovjetskih letal.

Vzhodno od Harkova so bili ostanki poraženega sovražnika uničeni ali ujeti. Večraj objavljene številke so se povečale s tem na 25.000 ujetnikov, na 266 tankov in 208 topov.

Vahodno od Kursa so nemške in madžarske čete zavrnile ponovne sovražniške napade.

V srednjem in severnem odseku vzhodne fronte potekajo lastni napadi nadalje

uspešno. V raznih krajih so bili uničeni oddelki regularnih in irregularnih čet.

Na fronti pri Volhovu so bili močni napadi sovražnika v težki borbi zavrnjeni.

Na Laponskem so nemški strelski oddelki obkolili in uničili močne sovražniške oddelke, ki so bili v premoči. Bojna letala so v luk Murmanska uničila sovražniške rušilce.

V času od 2. do 11. junija je izgubila sovjetska vojska 456 letal. Izmed teh jih je bilo 343 sestreljenih v letalskih spopadih, 65 jih je sestrelilo protiletalsko topništvo, 28 vojska, ostala pa so bila uničena na tleh. V istem času smo izgubili na vzhodni fronti 47 lastnih letal.

V severni Afriki so nemške in italijanske čete v trdi borbi vrgele sovražnika dalje nazaj. Pri tem je sovražnik izgubil 52 tankov in mnogo drugih vojnih potrebščin. Nemski lovci so večeraj sestrelili 14 letal.

Kdor molči, je skriv

„Il Piccolo di Trieste“ ob tragični smrti fašistične hierarhinje Arielle Rea

Ljubljana, 15. junija
„Il Piccolo di Trieste“ je dne 13. junija t. l. objavil naslednji članek:

„Srečam, polnim ganotja pozdravljamo plemenito žrtev, ki jo je doprinela Ariella Rea. Mučeniški seznam fašističnih žena se je povečal za eno izmed najčistejših in najbolj vdanih duš Italije. Slovensko-boljševiško zločinstvo se ni zmotilo v izbiri. Toda to zločinstvo je prešlo višek, preko katerega bi vsako obotavljanje kakor tudi vsaka utvara od naše strani postalo zločin nad domovino.“

Čas je, da pogledamo stvarnosti v obraz in da nastopimo z neizprosno strogostjo, kakor to zahteva naša užaljena zavest. Fašistična Italija je prešla čez meje Alp s programom visoke kulture, ki so pred njo kloni celo davni elementi slovanskega nacionalizma. Zdaj pa smo priče resnične in prave kolektivne izdaje, ki je ne moremo več dopuščati.

Dovolj je, za Boga, naše stare velikodušnosti, ki nam daje upanje na lojtno borbo iz oči v oči, proti prsi tam, kjer prevladujejo razbojniški nagoni ubijanja, zahrbnega nasilstva, bestialnega krvoštva, ki je značilno za najbolj temno povprečno zločinstvo. Prav dobro vemo, da so te udeležujoče se tolpe v manjšini. Toda te manj-

šine se ne bi udeleževale, če bi ne vedele, da morejo računati na okvirno skrivno širših krogov. In to je jasno v zavesti vseh, zlasti pa v zavesti naših hrabrih borcev vsake vrste orožja, ki je njih duh požrtvovalnosti vzgleden.

Treba je zadeti to sodelujoče molčanje, naj stane kar stane, še preden se bo razširilo bolj kot je razširjeno. Kdor vidi in pravi, da ni videl, kdor ve in pravi, da ne ve, mora biti takoj kaznovan brez najmanjše omahljivosti. Kaznovan tako, kakor če bi se neposredno udeležil zločina.

Mi smo hoteli prinesiti mir, delo, spoštovanje običajev, družine, lastnine, vere, skratka vsega, kar daje neki deželi pravico, da se lahko imenuje kulturna. Odgovorilo se je in se še odgovarja z načinom borbe, o kateri nimamo zgleda v zgodovini. Preveč mrtvih smo morali doslej ugotoviti tudi na tej strani grebena Julijskih Alp. Merimo na kolektivno odgovornost! Kdor ima mirno vest in noče biti soudeležen, ne bo izgubljal časa v pojasnjevanju lastnega položaja. Vojška ni delo sodišča, ki daje navodila. Vojška je neposredna akcija. Naše čakanje se je predolgo zavleklo. Treba je seči v globino in širino. Sokrivda z molčanjem mora biti kaznovana z istim deležem kakor zločin. In kjer je treba, še strožje!

Iz razpravne dvorane okrožnega sodišča

„Nadure“ si je hotel poplačati sam — Odsedel je 22 litrov olja in 3 kg mesa — Senat ga je obsodil na tri mesece strogega zapora

Ljubljana, 15. junija
37letni delavec Pleško iz Plešivice pri Brezovici je bil do 15. marca zaposlen v Ljubljani pri podjetniku Leopoldu Bajžljju, ki ima na Gasliški cesti zalogo piva. Skupno z njim je bilo zaposlenih še nekaj delavcev, ki so večinoma razvažali po okoliških vaseh pivo, nato pa pomagali tudi pri domačih delih. V začetku je imel plače 200 lir s hrano in stanovanjem, kasneje jim je Bajžlj, ker so zahtevali, naj jim plača nadurno delo, povišal na 300 lir. Pleško je razen tega imel precejšen postranski zaslužek, tako da mu ni bilo sile. Mož pa je čuden značaj, ki ga je pokazal tudi na razpravi. Maščevalen je in je zato imel z njim sitnosti iz njegov delodajatelja. Na srečo se je izkazalo kmalu, da je vse izmišljeno in je bil gospodar izpuščen.

Dne 15. marca je Pleško zapustil delo pri Bajžljju, čes da se z delavci ni razumel in tudi, ker mu gospodar ni hotel plačati »nadure«. Tako se je zagovarjal na razpravi v petek. Navajal je tudi, da so tudi drugi delavci terjali plačilo za nadure in da je eden celo vložil tožbo. Pleško je bil prepričan, da mu delodajalec ne bo nikdar plačal »nadure« in zato se je sklenil poplačati sam. V noči na 31. marca je neopazno zapustil svojo sobo, se skril v bližini Bajžljjeve hiše, nato pa ponoči vlomil v ledenico, kjer je vedel, da ima Bajžlj shranjeno olje in meso. Težav pri vstopu ni imel. Razmere so mu bile dobro znane, pes ga je poznal in vedel je tudi, kako se odpirajo vrata. Tako je brez težav odnesel 22 litrov olja »Dubravyka« in 3 kg govejega mesa.

Ta dejstva so ga tudi kasneje pri preiskavi pokopala. Pleško je namreč do glavne razprave tajil, da bi bil on storilec. Osumljen je bil poleg njega še neki drug delavec. Toda ta je imel neovrgljive alibi. Za Pleška pa se je vedelo, da so mu razmere dobro znane. Sicer je njegova gospodinja zatrjevala, da je bil v kritični noči doma, toda kakor se je kasneje izkazalo, je bila njena izpoved podana samo v dobri veri.

Pleško je na glavni razpravi svoje dejanje priznal v celoti in se zagovarjal, kakor smo navedli zgoraj. Ukradeni olje je baje prodal gostinčarju B., ki naj bi po njegovi izpovedi vedel že vnaprej, da bo vlomil v Bajžljjevo ledenico. Meso je pojedel.

Od priče je njegova prijateljica Z. R., ki je med preiskavo povedala, da ji je zaupal, da bo vlomil, na razpravi zanikala, da bi bila kaj vedela. Pričevanju gostinčarke B. se je protivil državni tožilec z izjavo, da bo vložil proti njej obožbo zaradi prikrivanja ukradenega blaga. Senat je njegov predlog sprejel. Tudi zaslišani delodajalec je bil bolj skromnih besedi. Glede povračila škode je predvsem želel, da bi mu obtožene povrnil ukradeni olje. Njegova

škoda znaša 2050 lir.

Pleško je bil obsojen v smislu obtožnice po § 316/1 na 3 mesece strogega zapora, 1 leto izgube častnih pravic in povračilo škode po maksimalni ceni. Senatu je predsedoval dr. Felaher, obtožnico pa je zastopal Sever.

»Lačna sva bila«

V neki vasi širše ljubljanske okolice sta bila v začetku letošnjega leta pri dveh poselnikih zaposlena dva fanta kot hlapca. Med nesostvoma obeh gospodarjev je precej razdalje, fanta sta se pa vendar kmalu spoznala in stala prijateljsko. Prvi, imenujmo ga Florijan, je doma s posestva, ki pa ni dovolj veliko, da bi prerediti številna lačna usta. Kmalu je moral, čeprav še sihek, v službo za hlapca. Zaslužil je poleg hrane in stanovanja še 150 lir na mesec. Bil je priden, čutil se je pa za zaposlenjenega. Ker po naravi težko misli in mu pri govorjenju zastaja sapa. Zato se je še tem rajši oklenil Mirka, ki mu je pokazal, da ga ceni povsem kot enakovrednega tovariša.

Mirko, ki ima za seboj zelo težavno mladost, saj je doma moral velikokrat stradati, ker bolni oče ni dovolj zaslužil, da bi prerediti številno družino, se je s Florijanom mnogokrat sestajal, posebno še potem, ko je zapustil dotedanjo službo, ki se mu je zdela pretežka. Na nekem takem sestanku sta se fanta zmenila, da gresta na obisk v živilsko shrambo Mirkovega bivšega delodajalca. Kakor sta zatrjevala sodnikom, sta se odločila za vlom, ker sta bila lačna. Ker so jima bile razmere znane, sta z lahkoto prišla v hišo, dasi je bila zaklenjena. Našla sta bogato zalogo in naložila sta si pet hlebec kruha, dve kosari jajc, 1/2 kg masla, 1 1/2 kg sladkorja, steklenico žganja, več kilogramov masti in vzela tudi manjšo vsoto denarja.

Ko sta se dodobra oddaljila od hiše, sta se takoj lotila kruha, ki sta si ga na debelo namazala z mastjo. Da sta si maslo pošteno privoščila, izhaja iz tega, da sta jo dvema hlebema kruha pojedla kar 1 kg. Popila sta tudi precej žganja, tako da sta z ukradenimi živili postopala pešec objestno. Kar jima je ostalo, sta deloma skrila pri nekem posestniku, nekaj malenkosti pa je Mirko odnesel na svoj dom.

Na vprašanje, kaj ju je privedlo do tega dejanja, sta oba odgovorila: »Lačna sva bila«. Doma kakor pri posestniku, kjer sta služila, sta imela premalo jesti, zlasti ker je bilo delo naporno. Ukradeni posestnik je bil oškodovan za okoli 600 lir. Nekaj živil je dobil nazaj. Senat je obsodil Mirka na 3 mesece strogega zapora, pogojno za 3 leta, Florijana pa, ki je bil zapeljan, na 2 mesece strogega zapora, pogojno za 2 leti.

Evropa bo pridelovala več sladkorne pese

Novo povečanje posevkov spomladi 1942 — S sladkorno peso zasejanih 480.980 ha

Za razvoj in rast sladkorne pese v Evropi je bilo v prvi polovici leta 1942 ugodno. V prvi polovici meseca je prevladovalo suho vreme, ki je omogočilo končati setev sladkorne pese. V drugi polovici maja je bilo skoraj povsod dovolj padavin. Očmen je pa postalo topleje. To je zelo pomembno ključno seme. Preskrba s sladkorno peso pridelujočih kmetij v Evropi z delovnimi močmi in vprežno živino odnošna traktorji je bila letos precej različna. Glede delovnih moči prevladuje vtis, da je imelo kmetijstvo letos spomladi na razpolago več pomočnikov kakor lani. Preskrba z umetnimi gnojili je bila v državah z veliko lastno industrijo umetnih gnojil zadostna, dočim v drugih državah ni bilo mogoče zadostiti vsem potrebam.

O pričakovanih obsegu s sladkorno peso zasejanega polja v Evropi v letošnji spomladi piše Fr. O. Licht: Glede obsega s sladkorno peso zasejanega polja niso bila izpolnjena vsa pričakovanja. V mnogih državah je bilo zasejane manj sladkorne pese, čeprav se povsod priznava njen velik gospodarski pomen. Pri tem je igrala v posrednih državah odločilno vlogo vrsta razlogov, med katerimi je na prvem mestu ostra konkurenca, ki je nastala zadnja leta s pridelovanjem oljaric in industrijskih rastlin. Pa tudi težkoče v pogledu delovnih moči ter pomanjkanje umetnega gnojila je imelo za posledico, da se poljedelstvo ni moglo odločiti za prvotno nameravano posevsko sladkorno peso.

V nekaterih državah je bilo letos kot rečeno zasejano manj sladkorne pese kakor decembra 1941 do 13. junija 1942,

kor lani, v drugih pa zopet več. Zaenkrat statistični podatki še nimamo na razpolago, vendar pa upamo, da se bo razodavanje v enih državah značilno s povečanjem s sladkorno peso zasejanega polja drugih, tako da bo dečeno v Evropi vsaj lanske stanje, če že ne bo preokračeno.

Po Lichtovi cenitvi je bilo zasejanih letos s sladkorno peso v hektarjih: Slovaška 16.000 (lani 18.971), Madžarska 80.000 (80.000), Belgija 51.000 (48.451), Danska 46.300 (47.573), Švedska 52.600 (53.403), Italija 150.000 (140.000), Hrvaška 5.200 (8.633), Srbija 9.000 (14.330), Bolgarija 30.000 (21.150). Za vso Evropo ceni F. O. Licht površino s sladkorno peso zasejanega polja na 480.980 (lani 466.688) ha.

Iz pokrajine Trieste

Razpis 143 nagrad. Pokrajinski korporacijski svet v Triestu je razpisal nagradni natečaj za boljši pridelek živil. Vseh nagrad, ki bodo razdeljene med najboljše poljedelce, je 143. Razpisane nagrade so 3 po 1000 lir, 10 po 500 lir, 30 po 300 lir, 100 po 200 lir.

— Otvoritev mestnega morskega kopališča. V nedeljo je bilo otvorjeno mestno kopališče ob morskobali Lungomare Regina Elena.

1.103.362 kosil je bilo razdeljenih 7586 revnim učenecem v Triestu ter pokrajini v okviru G.I.L.-ove pomožne akcije od 5. decembra 1941 do 13. junija 1942,

— Tatinski zlikovec v trgovini. 32letni trgovec Josip Silvera iz ulice Fonderia 12 je opazil ob prihodu v svojo trgovino, da mu je izginilo z izlozbe 40 polnilnih peres in več denarnic. Škoda je precejšnja. Obvesta uspešno poizvedujejo za storilci.

— Padec s črčanje. Osemletna Celestina Biondi iz ulice Soncini 40 je padla s črčanje in si zlomila levo nogo. Prepeljali so jo v bolnico Kraljice Helene, kjer se zdravi tudi 22letna Štefaniya Ramar iz Pinguenti, ki si je pri padcu s koleca poškodovala desni komolec.

— Smrt na blikovih rogeh. 47 letnega kmetovalca Andreja Coceanija iz Ville Decani je nabodel pobesneli bik na svoje roge. Pri tem je nesrečnemu Coceaniju prepral trebuh. Coceani je kmalu zatem izdihnil.

— Poletni zabavni park v Triestu bo spet odvil Rive Traiane, znanega priljubljenega sprehajališča. Ob nešteti

kioskih, atrakcijah in drugih zanimivostih se bodo Triestini čez poletje lahko dobro zabavali.

— Padel v morje in utonil. Smrtna nesreča se je pripetila v Muggil. 67letni Michele Cerebuch se je sprehajal po nasipu ob morju. Nenadoma je začutil slabost. Omahnil je čez nasip v morje. Zaman ga je skušal rešiti neki Josip Carabalese, ki se je tudi sprehajal po nasipu. Cerebuch je utonil.

— Obsojen zaradi bratromora. Pred pristojnim sodiščem se je moral zagovarjati Josip Volk iz naselbine Succorie pri Cossani, ker je v lanskem juliju prizadljal svojemu bratu Antonu smrtno poškodbo. Obsojen je bil na 16 let ječe.

— Poročili so se v Triestu uradnik Matej Palecchini in gospodinja Alice Jahnel, brivec Josip Rodriguez in zasebnica Libera Bothegelli.

Zemlja povsod dobro namočena

Morda bo druga polovica tega meseca tem bolj deževna, ker so bili prejšnji tedni brez dežja

Ljubljana, 16. junija

Zdaj je povsod konec suše; zemlja je že dobro namočena. Morda pa v kraških predelih Dolenjske tu in tam še prmanjkuje vode, a pričakujemo lahko, da bo prihodnje dni in najbrž tudi tedne še večkrat deževalo in posledice suše bodo kmalu popravljene.

Ali ni deževje nastopilo prepozno? Nekateri kmetje so zelo tožili nad sušo že prejšnje tedne, češ da bodo posledice nepraviljive, če ne bo začelo takoj deževati. Suša je bila najbolj občutna na Ljubljanskem polju in na kraških dolenjskih in notranjskih tleh, torej povsod tam, kjer je plast rodovitne zemlje tenka. V nekaterih krajih je tudi prmanjkovale vode, namreč tam, kjer imajo kapnice. Sicer so pa tudi že studenci začeli presihati. Razumljivo je, da je suša škodljivo vplivala na rastlinstvo, kjer je plast rodovitne zemlje tenka in ne more dolgo zadržati vlage. Kljub temu je pa upanje, da se bodo poljske kulture zdaj še opomogle ter da ne bo škodljivih posledic suše. V nižinah Ljubljanske kotline na južni in zahodni strani suša ni povzročila posebno velike škode. Tu in tam so bili celo zadovoljni z lepim vremenom. Tako je bila zemlja še primerno vlažna v nižjih legah Polhogradske doline, v okolici Dobrove in na Barju. Vendar je bila zemlja tudi že marsikje hudo razpokana in zadnje čase so morali zapirati vodo z zapornicami v Gruberjevem prekopu in na Ljubljani.

V sami Ljubljani vpliv suše tudi ni bil povsod enak. V južnem delu mesta je bila zemlja mnogo manj presušena kakor v severnem, kjer so peščena, gramozna tla. Seveda pa je bil dež že povsod zelo potreben. Povedati je treba tudi, da je toplo sončno vreme nekaj časa vplivalo zelo ugodno; vse je naglo raslo, tako da je letos povrtnina mnogo bolj zgodnja kakor lani. Lepo se je razvil tudi fižol, krompir je tudi dobro kazal doslej, mnogo lepši so letos paradizniki, kakor so bili lani v tem času, kmalu bomo tudi pridelali zgodnje zelje, grah že zori in prihodnje tedne bodo napredaj celo kumare.

Na njivah in vrtovih so ljudje lahko končali vsa pomladna dela. Le tu in tam še ni očit krompir, ker so ga pozno sadili. Če bi suša trajala še dalje, bi nedvomno zelo škodovala okopavinam. Nekateri mislijo, da je doslej že precej škode utrpel krompir in da zaradi tega ni mogel začeti cve-

teti. Nekoliko je suša nedvomno škodovala fižolu, vendar v samem mestu, tudi tam, kjer niso zalivali, vpliv suše še ni bil poseben očiten, sicer bi rastline ne rasle tako hitro.

Kmetje, ki so pokosili in posušili pred dežjem, so res lahko zadovoljni. Mnogi pri nas vsako leto predolgi odlašajo s kosnjo. Kosijo, ko je že mnogo trave izgubilo sok in olesneno, ker mislijo, da je bolje, če se seme prej usuje. Dokazano pa je, da je prav zaradi tega trava od leta do leta bolj redka, ker se ne pomlaja tako, kakor če bi jo kosili, dokler se ni povsem zrela. Zaradi samega semena trava ne postane gostejša. Travnike je treba tudi primerno gnojiti in izboljševati zemljo, a prav za ta namen se nekaterim kmetom najbolj smili gnoj. Mislijo tudi, da bodo nakosili tem več, čim bolj pozno bodo kosili, zato pa dobe manj vredno seno. Zdaj je vprašanje, kdaj se bo lahko začelo neovirano sušenje sena. Nekateri so kosili tik pred dežjem in včeraj je trava ostala na travnikih. Kdaj jo bodo lahko posušili je res težko reči. Tik po dežju, čeprav je najlepše vreme, tudi ni priporočljivo kositi. Izkazalo se je, da je teden tedaj »prana« ter da vsebuje mnogo manj hranilnih snovi kakor sicer. Seno iz takšne trave je mnogo slabše ter manj izda.

Včeraj so mnogi še pričakovali, da se bo vreme zopet ustalilo. Bilo je malo hladneje in mislijo so, da se bodo oblaki razpršili. Popoldne pa se je še bolj pooblačilo in začelo je pršiti. Pihal je hladen veter kakor jeseni. Proti večeru je začelo močnejše deževati in nekajkrat se je tudi vtila ploha. Deževalo je skoraj vso noč z manjšimi presledki. Tudi davi je bilo nebo še povsem pokrito z oblaki in je precej močno deževalo. Čez noč se je zelo ohladilo in zdi se, da so dobili na planinah precej snega.

Dež smo dolgo nestrno pričakovali, zdaj se ga bomo pa najbrž kmalu naveličali. Zemlja je že dovolj dobro namočena, da bi lahko prenehala deževati brez škode. Kakor smo pa navedeli ob drugi priliki, je junij pri nas navadno drugi najbolj deževen mesec v letu, zato moramo biti pripravljeni, da bo druga polovica meseca zelo deževna. Seveda pa ni zanesljivo, da bo deževalo neprestano do konca meseca. Verjetno je tudi, da se bo vreme zopet kmalu sprevrglo.

ŠAH

Drugi poraz dr. Aljehina

Tretje kolo mojstrskega šahovskega turnirja v Solnogradu je prineslo same vsebinsko bogate igre. Bogoljubov je imel za nasprotnika nemškega šahovskega mojstra Schmidta, ki se je tudi tokrat moral zelo boriti s časom. Bogoljubov je kmalu prišel v lahko premoci, ki se je še posebno stopnjevala, ko je Schmidt v stiski za čas izgubil kmeta. Ta je Bogoljubovu zaostoval, da je odločil partijo v svojo korist.

Uspešen dan je imel Keres, ki je premagal nevarnega Stolza. Slednji si je do prekinitve ustvaril majhno položajno prednost. Ko sta po mojstra nadaljevala, je Keres zaigral z izvrstnimi in drznimi kombinacijami, čeprav je bil tudi zanj položaj nevaren. Vedno znova se je položaj presestetljivo spreminjal in mojstra sta skušala z raznimi žrtvami rešiti partijo v svojo korist. Končno je Stoltz v težkem položaju napravil usodno napako in moral je predati.

Gledalci so se najbolj zanimali za partijo med mladim nemškim šahovskim mojstrom Klausom Jungem in svetovnim prvakom dr. Aljehinom. Aljehin je v začetku igral zelo ostro in stal v neki stranski varianti damskega gambita dobro. Ni pa pozneje najboljšo nadaljeval, kar je Junge stalno izkoristil. Da reši položaj, se je Aljehin odločil dati stolpa za tekača in dva kmeta. Kmalu po nadaljevanju prekinjene partije pa je oba kmeta izgubil in se znašel v neresljivo izgubljenem položaju. Moral je predati.

Po tretjem kolu je bilo stanje naslednje: Keres 2 1/2 točke, Bogoljubov 2, Stoltz in Junge 1 1/2, dr. Aljehin 1 in Schmidt 1/2.

V Solnogradu so v nedeljo in ponedeljek zborovali tudi šahovski zastopniki 16 evropskih držav. Smoter tega mednarodnega zborovanja je bil ustanovitev Evropske šahovske zveze. Pobudo za to organizacijo je dala nemška šahovska zveza z željo, da se preko Evropske šahovske zveze normalizirajo mednarodni odnosi posrednih nacionalnih šahovskih zvez. Evropska šahovska zveza naj bi rešila vprašanje šahovskih olimpiad, nadalje evropskega šahovskega prvenstva poedincev in moštve, vprašanje mojstrskih naslovov, ki doslej niso imeli uradnega značaja, čeprav je obstajala svetovna šahovska organizacija (FIDE) itd.

K turnirju, o katerega tretjem kolu poročamo zgoraj, naj pripomnimo še, da je dvokrožen in bo torej v celoti odigranih 10 kol. V času kongresa so bila razna zanimiva prelajanja, kot na primer o šahu in estetiki, o šahu v vzgoji osebnosti, o položaju šahovskega mojstra in o šahu in mladini. O slednji temi je govoril delegat hrvaške šahovske zveze Magdič.

Naše gledališče

D R A M A

Torek 16. junija, ob 17.30: Poročno darilo.

Red Turek.

Sreda 17. junija, ob 17. uri: Romeo in Julija. Red Sreda.

Cetrtek 18. junija, ob 17.30 uri: Sola za žene. Red Cetrtek.

Petek 19. junija zaprto. (Generalna)

Giovacchino Forzano: »Poročno darilo«. Dejanje se plete okoli ljubzenske zgodbe med farmaceutke in mladega avtomobilista, ki ga zanese naključje v apoteko letovišcarskega mesta. Igrali bodo: Lucio Simičević, Karla Jan, Ersiljo-Nablocka, Annibala-Plut, učitelj-Gale, oficijal-Brezigar, Castelli-Presetnik, župnik-Bratina, hišna-Rakarjeva, zdravnik-Peček, letoviščarka-J. Boltarjeva, vaščan-Vertin, delavec-Raztresen. Režiser: prof. O. Šest.

W. Shakespeare: »Romeo in Julija«. Tragedija dveh mladih ljudi, ki postaneta žrtvi rodbinskega sovraštva. V tej poetični igri je pokazal dramatik med zveste ljubezni v subtilnih lirskih prizorih in razkrajajočo med sovraštva v močnih dramatskih scenah. Naslovni vlogi igra Vlada Juvanov in Slavko Jan. Režiser: dr. Kreft; insecinator: inž. E. Franz; scenska glasba D. Zebre.

O P E R A

Torek 16. junija: Zaprto.

Sreda 17. junija, ob 16.30 uri: Madama Butterfly.

Cetrtek 18. junija, ob 16.30 uri: Evgenij Onjegin. Red B.

Petek 19. junija, ob 15. uri: Boccaccio.

Opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

P. I. Čajkovski: »Evgenij Onjegin«. Operno besedilo po istoimenski pismitvi Puškina. Sedem slik. Peli bodo: Larino-Poličeva, Tatjana-Heybalova, Olgo-Špa.

nova, Onjegin-Primožič, Lenski-Sladoljev, Gremil-Lupša, Filipjevna-Stritarjeva, Triquet-B. Sanein, stotnik-Skabar, Zarecki-Dolničar, Gillet-Mencin. Dirigent: Anton Neffat; režiser: C. Debevec; zborovodja: R. Simoniti; koreograf: inž. P. Golovin.

Beleznica

KOLEDAR

Danes: Turek, 16. junija: Avrelj, Fr. Regis.

DANASNE PRIREDITVE

Kino Matica: Postržek.

Kino Sloga: Osamljenost.

Kino Union: Smola slavnatega vdovca.

Razstava Gorše-Maleš v Jakopičevem paviljonu.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Razprodaja slašičarskih izdelkov

Z naredbo Vis. komisarja št. 147 z dne 7. XI. 1941-XX (Sl. l. št. 90 1941) je bila dovoljena izdelava in prodaja »storonov« in medenjakov do 31. decembra 1941-XX.

Z naredbo št. 5 z dne 13. jan. 1942-XX (v Sl. l. št. 5) je bilo prepovedano uporabljati od 1. febr. 1942-XX dalje lesnike, mandlje in orehe pri izdelavi slaščic, katerih prodaja je bila dovoljena do 10. februarja 1942-XX.

Ker še vedno obstajajo zaloge »storonov«, »krokantov« in »mandorlatov«, »pinokjate«, medenjakov in slaščic izdelanih z orehi, ki jih ni mogoče prodati v določenem roku, na podlagi čl. 3. naredbe št. 147 in čl. 5. naredbe št. 5, odreja Prehranjevalni zavod Visokega Komisarja:

1.) Zaloge navedenih slaščičarskih izdelkov, ki jih imajo na zalogi trgovci na debelo in drobno, je treba prijaviti Prevodu preko obč. preskrbovalnih uradov do 25. junija 1942-XX.

2.) Prodaja zalog, omenjenih pod št. 1 je dovoljena v svrhu razprodaje do 15. julija 1942-XX.

3.) Morebitne zaloge, ki bi ostale na dan 15. julija 1942-XX neprodane, bo treba preko obč. prijaviti Prevodu do 25. junija 1942-XX.

Sportni pregled

Teniški turnir v Genovi in drugo

V soboto je mednarodni teniški turnir v Genovi prišel do četrtfinalnih iger, ki so prinesle uspeh predvsem Italijanu Romanoni in Madžaru Asbthu. Iz prejšnjih iger naj zabeležimo še naslednje rezultate: Romanoni je premagal Mayerja 8:6, 6:3, Mitic-Caniato 8:6, 2:6, 6:2, M. Del Bello-Szigeti 6:0, 6:1, Pallada-Bossi 6:3, 4:6, 6:4, Cucelli-Gabory 6:1, 6:3 in Asbth-Alberton 6:0, 6:1.

V četrt finalnih igrah je potem Romanoni s precejšnjo lahkoto premagal Sado 6:0, 6:3, Asbth je imel težave z Radomcem 2:6, 7:5, 6:2, Cucelli je izločil Pallado 0:6, 6:4, 6:3 in Mitic Del Bella M. 4:6, 7:5, 9:7. V polfinalu so se torej uvrstili Romanoni, Cucelli, Mitic in Asbth.

V merodajnih italijanskih teniških krogih se je že del časa govorilo, da je zelo verjetno, da bo Nemčija dvoboj za »Rimski pokale«, ki bi moral biti od 3. do 5. julija v Berlinu, odpovedala. Sedaj so Nemci s posebno brzotavo dejansko tekmovalce odpovedali in še ni znano, kdaj se bo vršilo. Tudi dvoboj med teniški igralniki Nemčije in Italije za »Evropski pokale« je odpovedan, ker so Nemci sporočili, da njihove igralke ne morejo priti v Italijo.

Pretekli dni je bil tudi v Barceloni poseben mednarodni teniški turnir z udeležbo Francozov in Švicarjev. Evo finalnih rezultatov:

Igre poedincev: Petra (Francija) je premagal Abdessalama (Francija) 6:4, 3:6, 4:6, 6:3, 6:2. V polfinalnih igrah sta Francija izločila Švicarja Pfaffa in Sp

žalujoči: DRAGO, VERA, ALOJZIJA, JANKO, otroci — in ostalo sorodstvo

Mirko Šubic:

K razstavi Gorše-Maleš

V nedeljo 14. t. m. je imel vodstvo po razstavi prof. Mirko Šubic in razložil umetnost naših dveh umetnikov takole:

Dojete predvsem iskreno pozdravljeni vsi, ki ste prišli v ta naš hram umetnosti, da si ogledate pričujočo razstavo, in ki ste pokazali razumevanje in ljubezen do naše umetnosti, njenih ustvariteljev in njenega razvoja.

Razstave nam dajejo priliko, da se v spoznavanju in uživanju umetnosti vzgajamo, vse bolj zgovorno in jasno, kot pa številne razumske visoke zveneče in duhovnih domislje polne razprave. Umetnina je svet zase, ki biva v svoji lastni zakonitosti in zasluži toliko večje občudovanje, kolikor popolnejše se notranje življenje javlja v zunanji obliki. Manj važno je, v kateri dobi, v katerem slogu, v kakšni tehniki je zasnovana in izvršena, kajti njeno življenje zahteva notranjo zakonitost in logičnost, ki ju mora njun stvaritelj iz sebe izoblikovati. Da, marsikaj se da o umetninah povedati: v čem se ena od druge loči, kako se občutje njeno novo življenje v vsebini in tehniki, v kakšni zvezi je z miselnim in čustvenim okoljem dobe, kakšne struje so ji kumovale — ker vsaka umetnost postane velika le v plemenitem boju s starejšo — toda nekaj pa ostane le še vedno nerešeno — to more pač le občutiti naša najgloblja notranjost!

Pričujoča razstava prikazuje umetniško ustvarjanje kiparja Frana Goršeta in slikarja Mihe Maleša. Dveh umetnikov, ki sta si že v naši javnosti s svojim pomembnim umetniškim delom pridobila odlični sloves. Na videz občutijo njune stvaritve različno usmerjenosti. Vendar družijo oba sorodno pojmovanje, ki se sicer izražata v vsakem od njih lastnem umetniškem govoru, družijo jih globoka ljubezen do ustvarjanja in — kar bi posebej poudariti — jasno in odločno začetna pot do izoblikovanja lastne individualnosti!

Ne bom našteval številnih razstav, ki sta jih pripravila oba umetnika samostojno ali kot člana kluba »Trojica« skupaj s slikarjem A. Kosom v Ljubljani in inozemstvu, kakor tudi ne pomembnejših dogodkov v njunem umetniškem življenju, saj so to podatki, ki so vam znani, pa tudi razvidni v razstavnem katalogu.

Miha Maleš, da pričnem najprej z orisom njegovega dela, ko smo ravno v osrednjem delu njegovega oddelka, je edini naš moderni slikar, ki se je vsvo prvo dobo svoje umetniškega ustvarjanja posvetil povsem grafiki. Veselje in podlaga za to prelopo, a žal le premalo razumevano pango likovne umetnosti, je Maleš dobil v najodločnejši meri v Pragi, kjer je na onodni akademiji po šolanju v Zagrebu in na Dunaju končal svoje študije. Lesorez, linorez, ujedanka in bakrorez — to so grafične tehnike, v katerih je Maleš ustvarjal samostojne grafične liste ali književne ilustracije in trditni smeno, da lahko baš on pokaže največji grafični opus. Velika kolekcija lesorezov, ki jih vidimo na tej razstavi kaže na izredno fini čut, s katerim na podlagi temeljitih izkušenj grafičnega in risarskega študija uporablja linije in izumetnikost temnega in svetlega. Ze zgozdaj se je otreseel vplivov svojih mojstrov in vzornikov in v njegovih delih se pojavi — dejal bi mahoma — za čuda izrazita individualna nota. Prezanimiv je svet, v katerem se giblje in umetnostno izživlja Miha Maleš. Vizionarna lirika, fantazijske prispodobne, poetični spomini, mehkbne sanje, le redko rahlo, nekoliko melanholično

filozofiranje, to je njegov svet, iz katerega črpa in oblikuje, dejal bi siplje v svoji izredni produktivnosti, svoje bogastvo.

Vsa njegova dela, najsi bodo to grafični listi ali slike, pa občutijo izredno močno dekorativno ornamentalno noto, katere izrazna sredstva se sorodno in posledno javljajo tako v grafiki kakor na slikah. V starejših lesorezih prevladuje nasprotje temnega in svetlega, kompozicija gradi s samimi ploskvami in močnimi konturami. Tako so Malešu tudi na slikah ploskve in široke konture poglavitno sredstvo izraza in učinkar. Tudi barvo uporablja kot enakopravno in samostojno izrazno sredstvo, kot simbolno dekorativni element in jo nanaša ornamentalno, da je slika čisto podobna mozaiku. Izrazit primer je slika »Marija z detetom«, ki je našega slikarja močno približala pojmovanju ljudskega slikarstva, in ki s svojimi žarčnimi barvami prezanljivo občutuje naivno, prekipeljavno razpoloženje preproste pobožne duše ob prividu Madone v nebeski gloriiji.

Novejši lesorezi postajajo tonski, ne prevladuje več ploskev in opažati je prehod k naznačeni plastičnosti. Tako se tudi slike, krajine, akti, tihožitja oddaljujejo od dekorativno ploskovnega pojmovanja. Prostor postaja realnejši, pojavlja se lokalna barva. Kontura in črta kot primarno izrazno sredstvo se raztaplja in prehaja v formo, in barvo. Veliki prevladujoči temeljni ton v slikah zavzema v vsaki barvi in ustvarja harmonično nastrojenje. Iz vseh Maleševih slik pa odseva neko zdravo, veselo mehko čustvo in ljubezen do skladanja lepih včasih ognjevito živih, včasih mehkbno zastrtih barv.

Fran Gorše je po svojem umetnostnem ustvarjanju kipar velikega figuralnega sloga. Daroviti in neumorno snujoči umetnik, ki obvlada sleherni kiparski material, kamen, les, bron in gline, je dobil najtemnejšeje podlago v Meštrovicah specialni šoli za kiparstvo. Njegovi močni umetniški osebnosti je uspelo, da se je kmalu osvobodil vpliva šole in vzorov ter je ob trdem, fanatično vztrajnem delu in čakanju izoblikoval svojo izrazito individualnost. V njegovih kompozicijah prevladuje figuralni koncept človeškega telesa v pregibu. Konstruktivna fantazija ga vodi vedno do motiva, nastalega iz celotne silhuete in prebija ter polnega karakteristike in izpovedi o notranjem bistvu, usodi in dogodku. Tako je na primer »Zvečelci vstajajo« postava, ki v jasnem postanku pregiba in v odlični prečtanosti težišč plava navzgor in je iz strogosti oblik dvignjena v svobodo vstajanja ter sproščena iz poveznosti mas v utrip življenja. Dviganje oblik zavalo do izraza v obliki, izraza iz moreče teme prihajajoče se zavesti — simbol narave in duha hkrati! Ali na primer pri kipu »Težak« je polni pregib udov tako odlično upodobljen, da raste v svoji splošnosti, medsebojni prečtanosti in kot celota v strogo kubično obliko, ali bolje rečeno, v stereometrijsko preoblikovan prostor, ne da bi prekoračil mejo, ki jo je zamislil in postavil umetnik. Smotreno išče Gorše vselej oživljajočo linijo ploskve, ki spaja prehode med vzbočninami in vdolbinami, da doseže harmonično prelivanje svetlobe in sence, mehkbno, resničnost, življenje. S finim čutom so obdelani detaili, toda vselej v razmerju do celote.

Gorše je tudi mojster portreta. V tej stroki je že ustvaril vrsto izredno posrečenih, globoko pojmovanih in izčrpnih karakteriziranih umotvorov. Zelo pomembna so tudi njegova dela male plastike. Motivno predstavljajo v celotnem prizoru otroškega žanra, ženski akt, poljske delavke, svetnike itd. Zanimiva je tu paralela med njegovim delom in ljudsko umetnostjo. Njegova fantazija pripoveduje o vsem, kar koli nas obdaja. Priznani naš kritik dr. Račko Ložar je zapisal:

»Če je Gorše v svojih velikih delih predvsem umetnik *svojeja naroda*, je v mali plastiki in prvi vrsti umetnik *svojeja ljudstva, domače zemlje*. Zato pa ni protislovje, trditi, da je njegova mala plastika prava ljudska umetnost, ki jo je pa izvršil umetnik.«

bujaajoče se zavesti — simbol narave in duha hkrati! Ali na primer pri kipu »Težak« je polni pregib udov tako odlično upodobljen, da raste v svoji splošnosti, medsebojni prečtanosti in kot celota v strogo kubično obliko, ali bolje rečeno, v stereometrijsko preoblikovan prostor, ne da bi prekoračil mejo, ki jo je zamislil in postavil umetnik. Smotreno išče Gorše vselej oživljajočo linijo ploskve, ki spaja prehode med vzbočninami in vdolbinami, da doseže harmonično prelivanje svetlobe in sence, mehkbno, resničnost, življenje. S finim čutom so obdelani detaili, toda vselej v razmerju do celote.

Gorše je tudi mojster portreta. V tej stroki je že ustvaril vrsto izredno posrečenih, globoko pojmovanih in izčrpnih karakteriziranih umotvorov. Zelo pomembna so tudi njegova dela male plastike. Motivno predstavljajo v celotnem prizoru otroškega žanra, ženski akt, poljske delavke, svetnike itd. Zanimiva je tu paralela med njegovim delom in ljudsko umetnostjo. Njegova fantazija pripoveduje o vsem, kar koli nas obdaja. Priznani naš kritik dr. Račko Ložar je zapisal:

»Če je Gorše v svojih velikih delih predvsem umetnik *svojeja naroda*, je v mali plastiki in prvi vrsti umetnik *svojeja ljudstva, domače zemlje*. Zato pa ni protislovje, trditi, da je njegova mala plastika prava ljudska umetnost, ki jo je pa izvršil umetnik.«

Evropa bo imela sama dovolj maščob

V jugovzhodni Evropi se bo znatno povečalo pridelovanje oljaric

V okviru bodočega kontinentalno evropskega programa glede sirovin bo moralo kmetijstvo poleg splošnega zvišanja proizvodnje ter pridobivanja kreme iz rastlin zapolniti tudi vrzel v preskrbi z maščobami. Prav na tem polju si je Nemčija leta 1939, mnogo prizadevala, da bi ublažila vrzel med proizvodnjo in porabo z uspehom, da je bil dosežen do leta 1938, samo v živinoreji kot najvažnejšem viru povprečni letni porast 220.000 ton maščobe.

Tako je bila že pred pričetkom vojne znatna prejšnja odvisnost Nemčije glede preskrbe z maščobami od inozemstva, ki je znašala okrog 60%, leta 1932, približno na 40%. Med vojno se je to prizadevanje še poglobilo s preureditvijo splošne porabe polnomastnega mleka na posneto svežo mleko, kar je dvignilo proizvodnjo sirovega masla za 40%. Tako znana bitka v proizvodnji mleka je prinesla porast oldaje mleka mlekarom od 17 milijard litrov leta 1939, na 19 milijard leta 1940/41. Nasprotno je bila pa oddana leta 1933, samo 10 milijard mleka. Zaradi tega je bilo mogoče dvigniti že leta 1940, proizvodnjo sirovega masla na okroglih 70.000 ton proti 450.000 pred letom 1933. S tem je stopila Nemčija v pogledu proizvodnje sirovega masla na drugo mesto med vsemi državami sveta, kjer se proizvaja sirovo maslo.

82.000 ton prvovrstnih maščob je dalo povprečno v zadnjih letih goveje in telečje salo. Tudi v pogledu prašičev, ki odpadejo na nje v nemški proizvodnji maščob po-

vprečno 28%, je bila z racionalnim gospodarstvom glede krme proizvodnja maščob sistematično stopnjevana.

Poleg tega so se pa pričele v večji meri gojiti oljarice, ki je odpadlo na nje doslej samo 4% nemške proizvodnje maščob, kar se zdi tem pomembnejše, ker se lahko pridobi na enaki površini najmanj 6krat toliko maščob, kolikor jih vrže pridelovanje krme in živinoreja, torej kolikor jih pridobimo skozi goveji v amp in svinjski žolod. Na enem oralu pridelana krma nam vrže preko govede komaj en metriski stot čist maslo, dočim dobimo na enaki površini zasejani z ogrščico okrog 6,5 metrskega, sta otola oia odnosno čiste maščobe, da ne računamo še trop'n, ki ostanejo pri izdelovanju rastlinskega olja in ki so zelo dobra krma.

Oljarice je pridelovala Nemčija zadnja leta zelo malo. Od 133.000 ha je bilo padlo pridelovanje oljaric na 5.000 ha v letu 1933. Do leta 1937, se je pa zopet dvignilo na 63.000 ha. Leta 1939, je imela Nemčija že 80.000 ha z oljaricami zasejane zemlje leta 1940/41, pa 225.000 ha. V tekočem letu se je povečala površina z oljaricami zasejane zemlje na 300.000 ha. Poleg tega pridelujejo v Nemčiji olje iz koruznih klic in grozdnih pešk, delajo se pa tudi poskusi s sojo.

Tudi za preskrbo vse Evrope z rastlinskimi olji in maščobami je potrebno sodelovanje poedinih evropskih držav. Pri tem prihaja zlasti v poštev jugovzhona Evropa

zaradi svojega izredno ugodnega podnebja za pridelovanje oljaric. Jugovzhodna Evropa prideluje vedno več soje. Leta 1932, je znašal pridelki 1.500 ton, leta 1937, pa že 85.000 ton. Istočasno se je povečal pridelok lanu od 106.000 na 256.000 ton. Pridelovanje novih oljaric se v jugovzhodni Evropi resno proučuje. S tem ne bodo prikrasjeni drugi poljski pridelki, ker ima jugovzhodna Evropa okrog 5.000.000 oralov neizrabljene zemlje, s sojo se pa zemlja še zboljša. Poleg tega pa v jugovzhodni Evropi ne bo več treba puščati enih njiv skozi eno leto nezasejanih, drugo leto pa zopet zasejati jih, kakor je to običaj. S pridelovanjem soje bo ta vrzel zapolnjena.

Maščarska ima že mnogo izkušenj s pridelovanjem soje. Maščarski strokovnjaki so se mnogo ukvarjali tudi z drugimi oljaricami kakor so ricinus, ogrščica, oljni lan itd., tako da je že podana dobra podlaga. Za izvoz soje v Nemčijo so izgledi najboljše, saj je Nemčija do najnovejšega časa krila svojo veliko potrebo po soji izključno iz Mandžurije. Zdaj bo lahko Maščarska zavzela mesto Mandžurije. Tudi Rumunija se vedno bolj zanima za pridelovanje soje. Posebno prikladna je pa zemlja za pridelovanje soje v Srbiji. V Beogradu je bila nedavno ustanovljena nova delniška družba, ki bo organizirala v Mačvi pridelovanje soje na 10.000 oralov. V ta namen bo pa morala Srbija uvažati večje količine umetnih gnojil iz Nemčije. Sojo je namreč treba pridelovati skrajno intenzivno. Ukrepni posebnih jugovzhodnih evropskih držav obetajo tem večji uspeh, ker so dani vsi naratni pogoji za večje pridelovanje oljaric. Računajo s 3 do 4 milijoni ton soje samo v jugovzhodni Evropi. To bo za preskrbo evropskega prebivalstva z maščobami velikega pomena. Jugovzhodna Evropa je imela doslej le malo stikov s srednje-evropskimi trgi. V bodoče bo pa v tem pogledu položaj bistveno drugačen. Evropa bo imela v doglednem času sama dovolj maščob in ne bo več navezana na inozemstvo, kakor je bila pred vojno.

Uvoz porcelana v Bolgarijo

V Bolgariji dobiš boljše steklo ali porcelan samo v večjih mestih. Bolgarija uvažata večinoma namizni pribor. Šele na drugem mestu je okrasni porcelan. Roba nižje ali srednje cene gre najbolj v denar. Prodajajo jo trgovine s steklom in porcelanom, ki so bile doslej skoraj izključno v nearijskih rokah. Zato je bil ustanovljen pred leti pri zadržni centrali »Napred«, ki ima več sto podružnic, oddelek za steklo in porcelan, ki je prevzel prodajo te robe v Sofiji v posebnih, po kmetih pa v splošnih zalozniških trgovinah.

V zadnjih desetih letih je uvažala Bolgarija letno za 4 do 8 milijonov levov stekla in porcelana. Šele predlanskim se je dvignil uvoz na 13.000.000 levov. V uvozu stekla in porcelana v Bolgarijo zavzema prvo mesto Nemčija, drugo mesto je pa zavzemala do 1935 bivša Češkoslovaška. Zadnja leta je pa uvoz Češke in Moravske močno nazadoval, tako da Protektorat ni mogel ohraniti svojega prvotnega mesta. Za tretje mesto v uvozu stekla in porcelana v Bolgarijo se potegujejo zadnja leta Francija, Anglija, Italija in Japonska. Gre pa po vrednosti letno samo za 10 do 40.000 levov.

Predlanskim je izvozila Nemčija v Bolgarijo okrog 360.000 kg porcelanastih izdelkov v vrednosti 13.000.000 levov, Italijanski izvoz je pa znašal 462 kg v vrednosti 35.000 levov. Drugo najvažnejše mesto zavzema v bolgarskem uvozu fayenca, ki je uvozi Bolgarija letno okroglo za 4 milijone levov. Tudi v uvozu teh izdelkov je Nemčija na prvem mestu z okroglimi 99.000 kg v vrednosti 3,7 mil. levov pred Maščarsko s 388 kg v vrednosti 12.000 levov. Okrasnega porcelana je uvozila Nemčija v Bolgarijo okrog 2.000 kg v vrednosti 26.000 levov. Bolgari se zelo v vrednosti 26.000 levov. Bolgari se zelo zanimajo za porcelanaste izdelke in povpraševanje po njih je vedno večje. O tem priča tudi nedavno prirejana razstava »Steklo in porcelan«, ki jo je priredila v Sofiji nemško-bolgarska trgovska zbornica. 22 na nji zastopanih nemških trgov, ki se nimajo svojih zastopstev v Bolgariji je dobilo 200 pismenih prošelj za prevzem zastopstva.

Slovaška cementna industrija

Slovaška ima precej razvito cementno industrijo z letno kapaciteto 55.000 vagonov, ki jo izkoristi s 50 do 60%. Nedavno so pa prešle vse štiri velike slovaške tvornice cementa kot posebna skupina v nemško zvezo cementarn. Za slovaško cementno industrijo pomeni to stabilizacijo proizvodnje. Lani je izvozila Slovaška v Nemčijo 8.000 vagonov cementa. Za prvo polovico

tekočega leta je predvidenih 4.000 vagonov. V druge države bo pa izvozila Slovaška letos okrog 25.000 vagonov cementa.

Domači čaji

Cim pritisme poletna vročina, si zaželi vsak človek osvežila. Ta bi se rad kopal v mrzli vodi, drugi hoče sladoleda, tretji se zanaša samo na vročo kavo, četrtemu pa bolj diši hladen čaj. Sadni sok, bezgovec in lipov sekt so zelo okusne hladilne pijače in imajo se to veliko prednost, da so poceni. Žal pa niso vsem na razpolago. Zato so priporočljivi različni domači čaji, ki jih lahko pijemo ob vsakem letnem času hladne ali tople, da se osvežimo ali pogrejemo.

Pri vseh domačih čajih je najbolje mešanice pogosto menjavati ali uporabljati najrazličnejše rastline. Iz malin, jagol in ribezna dobimo zelo okusno mešanico, ki ja pa lahko za izpremembo nadomestimo z mešanico iz tretjine jerebčinih, tretjine malinovitih in tretjine lipovitih listov. Ali pa vzamemo češnjev liste in enake dele jagodnih, malinovitih in lipovitih listov ter pri mešanju tej mešanici prav malo pice, dišeče perle in poprove mete (mentha piperita). Tako dobimo tudi prav okusen in krepien domač čaj. Dišeča perla ter poprova in konjska meta so sicer okus povzdigujoči dodatki, vendar jih pa ne sme biti nad 5%. Limona da vsakemu domačemu čaju osvežilni okus, isto pa dosežemo tudi s sokom rabarbare ali poprove mete.

Poprova meta je priljubljena zlasti kot večerni domač čaj. Toda priporočljivo to ni, ker naj nam služi poprova meta bolj kot zdravilo. V nji je namreč mnogo eteričnih olj in mentola, kar pomeni, da si razdražimo živce, če pijemo preveč čaja iz poprove mete. Isto velja za čaj iz šipkovih jader, ki nam za izpremembo tu pa tam dobro tekne in ne škoduje, če ga pa pijemo pogosto, nam zapusti neprijetne posledice na močevodu in ledvicah. Pač je pa zelo priporočljiv za pospešno izločanje mleka.

Tako je treba uporabljati naše domače vrste čaja kot večerne osvežujoče pijače. Prav tako jih pa lahko uporabljamo tudi za bolnike. Zdravljenje z domačimi čaji bi pa moralo biti vedno vezano na zdravniški nasvet. Zdravnik namreč ve, koliko in kakšnega domačega čaja smemo uživati, ne da bi nam škodil. Mešanice domačih čajev je dobro večkrat izpreminjati ter piti jih vedno ne premočno in brez sladkorja, da nam bodo v pravo osvežilo.

Nemška gospodarska zveza v Sanghaju

Nemške tvrdke so soglasno z japonskimi oblastmi v Sanghaju ustanovile nemško gospodarsko zvezo. Njena naloga bo skrbeti za stike med nemškimi tvrdkami in japonskimi gospodarskimi ustanovami. Temeljna japonska uredba o gospodarski kontroli v Sanghaju je zahtevala ustanovitve take organizacije za stike z trdnimi za azijske zveze. Brez sodelovanja take organizacije ni mogoče vložiti nobene prošnje na urad za Azijo. Zato so Kitajci, Japoneci in inozemci ustanovili že celo vrsto novih gospodarskih zvez v Sanghaju. Nemški gospodarski zvez predstoji predsednik nemške gospodarske zbornice Galvi, Tajnik zveze začne v kratkem poročati.

Radio Ljubljana

SREDA, 17. JUNIJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Lahka glasba; v odmoru (8.00) napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Koncert tria »Emona«. 12.40: Trio Ambrosiano. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini 13.17: Koncert pod vodstvom dirigenta O. Pesce. 13.50: Komorna glasba; v odmoru (8.00) napoved časa. 8.15: Četrta ure za trdnico Alati. 14.30: Koncert altistke Vide Rudolfove 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert violinista Jana Slaša (pri klavirju Janko Ravnik). 17.35: Koncert saksofonista Mihaela Žihlerja (pri klavirju M. Lipovšek). 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Na harmoniko igra Avgust Stanko. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Operna glasba (plošče) 21.15: Predavanje v slovenščini. 21.25: Prvi nastop umetnikov iz radiofoničnega tečaja za petje. Orkester in zbor vodita dirigenta Frana in Segurini. 22.25: Pisana glasba. 22.45: Poročila v italijanski.

NEPOBOLJSLJIVO SAMOLJUBJE

Filmska igralka svoji prijateljici: Nepristano govorila samo o meni — čas je že, da poveš tudi kaj o sebi... Povej mi recimo, kako ti ugaja moj novi film.

D. Du Maurier:

Prva žena

R o m a n

»Nič ni bolj zopno kot držati roke navzkriž, kadar je vse nared,« je zagodrnjala. »Morai bi se bili odločiti za zgodnji vlak. Če se nekoliko podvizam, ga lahko ujamava in bova imeli potem več časa, da se ustaviva v Parizu. Brzjavite Heleni, naj nama ne hodi naproti na postajo; napoveva ji snidenje drugje. Kdo ve, ali...« — pogledala je na zapestno uro — »ne, mislim, da se nama ne bodo upirali zamenjati prostore za spalni voz. Poskusiti je vsekako vredno. Skočite dol v pisarno in vprašajte.«

»Da...« Brezvoljna, poslušna lutka njenih muh, sem šla v svojo sobo in odločila domačo haljo. Obklela sem neogibno volneno krilo in si potegnila na roko spleteno bluzo čez glavo. Moja ravnodušnost se je izpreminjala v sovraštvo. Torej je res vsega konec, tudi dopoldan mi bo vzet. Nič pol urice na terasi; še desetih minut morebiti ne, da bi se poslovala. Kajti pozajtrkal je prej, nego je mislil, ker mu je bilo dolg čas. Ah! Če je tako, naj se gre vsa udruženo in skromnost solit. Vrag naj vzame ponos! Zaloputnila sem vrata salona za seboj in stekla po hodniku. Ne da bi počakala dvigala, sem se vzpepla po stopnicah, čez trta na en mah, dokler nisem prišla v tretje nadstropje. Vedela sem, da je šte-

vilka njegove sobe 148. Rdeča v obraz in vsa zaspola sem burno potrkala na njegova vrata.

»Naprej!« je zaklical njegov glas. Že v tem, ko sem odpirala vrata, sem se skesala, in ves pogum rje je pustil na cedilu. Snoči je bil dolgo zunaj, morda je bil zdaj komaj zbujen in je še ležal v postelji, razmršen in slabe volje.

V jopici iz vblodije dlake vrhu pidžame je stal pri odprtem oknu in se bril. V mojem volnenem krilcu in grobih čevljih mi je bilo skoraj nerodno, preveč običleno sem se čutila. Bila sem zgolj histerična stvarca in moje ravnanje se mi je zdelo prenapeto.

»Kaj bi radi?« je vprašal. »Se je mar kaj zgodilo?«

»Po slovo prihajam,« sem rekla. »Danes dopoldne odpotujeva.«

Strmo me je pogledal. »Zapriva vrata,« je dejal in odložil britve za polico nad umivalnikom.

Storila sem, kakor mi je velel, in obstala v zadregi, s pobešenimi rokami.

»Kaj zlomka pravite?« je vprašal.

»Res je, danes odpotujeva. Najprej bi se bili morali peljati z opoldanskim vlakom, a zdaj si je vtepla v glavo, da hoče ujeti tistega, ki odhaja prej, in tako sem se bala, da vas ne bom več videla. A jaz sem hotela pred odhodom brezpogojno še govoriti z vami... da se vam zahvalim.«

Te bedaste besede so mi kar vprek privrele iz ust, baš tako, kot sem naprej slutila. Stala sem kakor vkopana; še minuto, pa bi bila rekla... sama ne vem, kaj.

»Zakaj me niste prej opozorili?«

»Sele večerjaj se je odločila. Kar iznenada. Njena hči se v soboto vkrca za New York, in midve pojdeva z njo. Dobimo se v Parizu, dobimo, potem pa se odpeljemo vse tri naprej v Cherbourg.«

»S seboj v New York vas misli vzeti?«

»Da; in jaz nočem iti. Prav nič všeč mi ni; nesrečna bom, da nikoli tega.«

»A čemu greste potem z njo, za Boga?«

»Ne morem drugače; saj veste. Delam, da živim. Ne morem si privoščiti, da bi pustila gospo Van Hopperjevo na cedilu.«

»Sedite.« Spet je vzel britve v roko in si jel posnemati peno z obraza. »Podvizal se bom. Obklečem se tamle v kopalnici; pet minut, pa bom nared.«

Pograbil je obleko s stola, jo vrzel v kopalnico na tla, vstopil in zaloputnil vrata za seboj. Sedla sem na posteljo ter si jela gristi nohte. Položaj je bil nesmiseln; pravi pojec sem se zdel sama sebi. Kaj je nameraval ta človek? Kaj bo storil? Soba okrog mene je bila moška soba, neosebna in neurejena. Čevljev nad potrebo, ovratnic cele vrste. Na toaletni mizici je stala samo velika steklenka vode za lase, in zraven nje dve slonokošeni ščetki. Nobenih fotografij. Še momentnih ne. Moje oči so nagonsko iskale nečesa taknega; mislila sem, da bi morala biti vsaj ob postelji ali na marmornatem kamninu kakšna slika. Ena sama, velika, v usnjenem okviru. Toda videla sem zgolj knjige in škaticni cigaret.

Napravil se je v petih minutah, kakor je bil obljubil. »Pridite dol na teraso, da pozajtrkujem,« mi je dejal.

Pogledala sem na uro. Že zdaj bi morala biti v pisarni, da zamenjam listka za spalni voz.«

»Pustite te stvari. Najprej se morava pogovoriti.«

Krenila sva po hodniku, in moj spremljevalec je pozvonil za dvigalo. Ni si dal dopovedati, da odhaja jutrnji vlak že čez poldrugo uro. Vsak čas bo gospa Van Hopper telefonirala v pisarno, ali sem tam...

Brez besede sva prišla dol in stopila na teraso, kjer so bile mizice za zajtrk že pogrnjene.

»Kaj vzamete?« me je vprašal.

»Sem že zajtrkovala. In samo štiri minute časa imam...«

»Prinesite mi kavo, jajce v lupini, oprazen kruh, pomarančno mezgo in eno mandarino,« je naročil natakarku. Nato je vzel iz žepa pilo iz smirkovega papirja ter si jel piliti nohte.

Torej se je gospa Van Hopper naveličala Monte Carla in hoče spet domov? Jaz tudi. Ona v New York, jaz pa v Manderley. Kam bi šli rajši? Lahko si izberete.«

»Nikar se ne šalite, prosim; to ni lepo od vas. In vsekako je zdaj čas, da grem pogledat zastran voz-nih listkov; bolje bo, da se poslovisa.«

»Če mislite, da sem izmed tistih, ki jim je pri zajtrku do šal, se motite,« je dejal. »Zgodaj zjutraj sem zmerom kar najslabše volje. Ali greste v New York z gospo Van Hopperjevo, ali ga pojđite z menoj v Manderley.«

»S tem hočete reči, da potrebujete tajnico ali kaj podobnega?«